

CUMHURİYET DÖNEMİNDE VAKIFLAR VE EKONOMİK VE SOSYAL PROBLEMLERİ ÇÖZÜM YOLLARI

Ülker GÜZEL
Devlet Bakanlığı Müşaviri

DURUM
İslâm dinini kabul etmelerinden sonra Türkler'in, iktisadî ve sosyal hayatlarında asırlar boyu müessir bir rol oynamış bulunan vakıf müessesesi, sadece fakirlere yardım etmek gibi bir çerçevede kalmamış, aynı zamanda fikir, kültür, irfan ve imar gibi müesseseler üzerinde de derin izler bırakmıştır. Nitekim, bu yüzden, Osmanlı İmparatorluğu'nun bütün hayatında bir iskân ve imar metodu olarak vakıfların oynamış olduğu büyük rolden kimse şüphe etmemektedir.

Şehirlerimizin her türlü kamu hizmetleri, sosyal yardımlaşma teşkilatı, ilmî, dinî ve medenî hayatın her türlü tezahürleri hep vakıflar yolu ile tanzim ve idare edilmişlerdir.

Bu milletin fazilet, cömertlik, vatanperverlik, kısacası millî ve manevî ruh ile heyecanının kuvvetli bir tezahüründen başka bir şey olmayan vakıfların, Türk-İslâm kültürünün yüzyıllar boyu hakim olduğu sahalarda önemli bir yer tuttuğu, kesinlikle bilinmektedir.

İslâm âleminde vakıfların dinî bir mahiyet taşıması, onların devamlılığını sağlıyordu. Nitekim, dinî inanç ve düşüncenin güçlü olduğu müesseseler olarak vakıflar, siyasî çalkantı ve idarî istikrarsızlıklar dışında kalıyorlardı. Bu sayede vakıflar, toplum hayatımızda istikrar ve devamlılık sembolü olarak devam etmiştir.

Nitekim vakfedilen gayrimenkuller herhangi bir sebeple müsadere edilemeyeceği, kullanım sahası değiştirilemeyeceği ve vakfiyedeki esaslara aykırı davranmadıkça mütevellileri değiştirilemeyeceği için, müesseseler siyasî ve idarî müdahalelerin dışında kalmışlardır.

Vakıflar, bütün İslâm dünyasında ve özellikle bizim memleketimizde çok önemli ve faal bir rol oynamışlardır.

Eğer vakıf yapma şuur ve anlayışı olmasaydı, hâlâ bugün bile yalnız yurdumuzdakiler değil, Avrupa ve Afrika gibi kıtalarda bulunan bir çok ülkede propagandamızı yapan binlerce eser, bunlara şekil ve ruh veren ilim, irfan ve sanat erbabı da olmayacaktı. Onları, bu eserleri yapabilecek ruh kıvamına getirme işinde, vakıfların büyük rolü vardır.

Yurdumuzun hemen her köşesini süsleyen vakıf eserleri, muhakkak ki, ilk yapılarılarından bugüne olduğu gibi gelmemişler, tabii âfetler ve zamanın yıpratıcı tesirleri, tahrip olunmalarına sebep olmuş ve hattâ büyük bir kısmı bu suretle yok olmuştur. Ancak, bunların bir kısmının devlet veya hayır sahibi kişiler vasıtası ile ve vakfın kendi gelirleri ile yeniden ihya ve tamirleri yapılarak günümüze kadar gelmeleri sağlanmıştır. Zaman zaman yapılan bu ihya ve onarımlar belirli bir prensibe dayanmadığından, eserlerin pek çoğunda değişik periyodik devirlerin onarım özelliklerini bir arada görmek mümkün olmaktadır.

Zamanında yaratıcı güçlerini eşsiz sanat eserleri ile ortaya koyan mimar ve ustalarımızın yerini alan diğer usta ve kalfalar, vakıf eserlerinin onarımında orjinaline göre bozukluklara sebep olmuşlar ve Avrupalı unsurları mimarimize sokmaya çalışmışlardır.

Sanat ve mimarlık tarihinde büyük önemi haiz olan Türk abidelerinin inşa ve bakımına ait vesikalar; Türk yapı işleri ve teşkilâtı üzerindeki araştırmalara ışık tuttuğu kadar, devirlerinin teknik ve malî imkân ve vasıtaları ile iktisadî gücünü, bedîî zevk ve kültürü ile idarî kabiliyetini de ortaya koymaktadır.

Ancak, bu kadar büyük tarihi bir değere sahip eserlerimizin bugün halâ gerçek bir envantere sahip olmadığı görülmektedir.

Eski eserlerin korunması konusu ile ilgili meseleler, Beş Yıllık Plân ve Yıllık Programlarda Kültür Sektörü içinde incelenmiştir. I., II., III. ve IV. Beş Yıllık Kalkınma Planları ve 1963 yılı programından 1983 yılı programına kadar uzanan Yıllık Programlar, İcra Planları ve Yatırım Programları tek gözden geçirildiğinde, eski eserlerin korunması ve bilhassa milli kültür politikası konusunda sistemli ve istikrarlı bir planlama yaklaşımı içinde bulunulduğu söylenemez. Nitekim, genel olarak milli kültür faaliyetleri ve özel olarak eski eserlerin korunması üzerinde, en fazla İkinci Beş Yıllık Planda ve bu Plan'ın dilimlerini teşkil eden Yıllık Programlar'da, bilhassa 1970 ve 1971 yılı programlarında durulmuştur. V. Beş yıllık Kalkınma Planı ve Yıllık Programlarında konu, mevcut problemleri ile ele alınmış ve tedbirler getirilmiştir.

1924 yılında 429 Sayılı Kanun ile kurulmuş olan Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün, 1970 yılında 1262 Sayılı Kanunla yapılan değişiklikler ile sınaî, ziraî, ticarî ve eğitim sahalarında ekonomik teşebbüs ve yatırımlara girme imkânı genişletilmiştir. Vakıflar Genel Müdürlüğü, uzman bir daire olarak Devlet adına, 2762 Sayılı Vakıflar Kanunu ile ek ve değişiklik hükümleri uyarınca, mazbut vakıfları yönetmek, bazı sosyal hizmetler ile gelir arttırıcı ekonomik faaliyetlerde bulunmak ve mülhak vakıflar ile cemaat ve esnafa mahsus vakıfları kontrol etmek görevi ile donatılmış olup, 13.7.1967 tarih ve 903 Sayılı Kanunla da, yeni kurulan vakıfları denetlemekle mükellef kılınmıştır.

Vakıflar Genel Müdürlüğü, Anayasa tarafından benimsenmiş bulunan insan hak ve hürriyet-

lerine, millî birlik ve beraberlik içinde ekonomik sosyal ve kültürel hayatımızın icablarına ve sosyal adalet ilkelerine uygun olarak yürütülmesi gereken önemli bir görevi üstlenmiş bulunmaktadır.

Modern devletin yerine getirmekle yükümlü olduğu hizmetlerin yükünü, halkın sosyal yardımlaşma-dayanışma ruhuna başvurarak azaltmak amacı ile kamuya yararlı vakıfların kuruluş ve gelişmesini teşvik etmek için; bir taraftan kamuya faydalı vakıflar lehine gerekli vergi muafiyetini tanımak, bir taraftan da bu tip vakıf kurmak isteyenlerin tasarruf miktarını arttırmak düşüncesi ile Medeni Kanunumuzun tesisler ile ilgili fashın değiştirilmesi suretiyle 1967 yılında 903 Sayılı Kanun kabul edilmiştir.

Söz konusu Kanunun verdiği vergi muafiyetinden faydalanabilmek ve son zamanlarda ağırlaşan vergi yükünden kaçınabilmek için, mevzuattaki değişiklik sonucu bütün dernekler 903 Sayılı Kanunun şekil şartını yerine getirerek Kanunda yer alan vergilerden muafiyet talep eder hale gelmişlerdir. Sayıları süratle artan bu kuruluşların Hazinesinin vergi gelir kaybını oldukça yüksek tutarlara ulaştırdığı tahmin edilmektedir.

Bugüne kadar kurulan ve vergi muafiyeti talep eden vakıflar, yeterli sermayeleri olmadan, yalnız gayrimenkülün çıplak mülkiyeti vakfa ait, gelirleri yönetim kurulunun tasarrufu altında olmak üzere bina, işhanı, arsa, arazi gibi gayrimenkulleri malvarlığı olarak göstermişlerdir. Bunun yanında gayrimenkül olmadan, sadece nakit sermaye ile kurulup vergi muafiyeti talep eden vakıflar da tespit edilmiştir.

Vakıf olarak teşkilatlanmak isteyen ve dolayısı ile vergi muafiyeti talep eden kuruluşların arasında holdingler, büyük sermaye şirketleri, dernekler, ücretli öğrenci okutan özel okullar, özel hastahaneler ve sağlık kuruluşları ile devletin asli hizmeti olan görevleri üstlenmiş kamu kuruluşları ön planda gelmektedir.

Beş Yıllık Planlarda ve Yıllık Programlarda vergi politikası ile ilgili olarak getirilen ilkeler, vergi muafiyeti ve istisnaları konusunda açık hükümler getirmiş ise de, 903 Sayılı Kanunun uygulamaya sonuçlarını değiştirememiştir.

Cumhuriyet döneminde ve bilhassa 903 Sayılı Kanunun kabulünden sonra yoğunlaşan vakıfların sayısı 1745 adettir.

Bu Vakıfların sektörlere göre dağılımı şöyledir.

211 Adedi	Eğitim
34 Adedi	Kültür, Turizm ve Tanıtma
104 Adedi	Personel Yardımlaşma
18 Adedi	Tarihî Eserleri ve Çevreyi Koruma
852 Adedi	Sosyal Yardım
266 Adedi	Dinî
3 Adedi	Konut Edindirme
140 Adedi	Ekonomi-Sosyal-Kültürel ✓
95 Adedi	Sağlık
18 Adedi	Spor
4 Adedi	Ülke Savunmasını Güçlendirme

Bugüne kadar 1745 adet vakıf içinden 110 tanesine vergi muafiyeti tanınmıştır.

903 Sayılı Kanuna göre kurulan Yeni Vakıflar'ın sür'atle artması ve bu vakıfların gayeleri dışında faaliyette bulunmaları, toplumda bir vakıf enflasyonu meydana getirmiştir.

Vakıf çalışmalarını kontrol edecek olan teftiş mekanizmasının tam olarak kurulamaması ve yeterli kadro eksikliği, artan vakıf sayısı karşısında etkili olmayı engellemiştir.

Vakıf hukuku ve vakıf kültürü açısından vakıf kurma ve çalışma esasları tespit edilmiş olmasına rağmen, "Devletin kamu görevi yükünü azaltıcı yönde hizmet etme" prensibinin arkasında, her türlü ticaret şirketleri vakıf olarak teşkilâtlanmaya başlamışlardır. Bunun altında yatan temel sebebin her ne kadar devletin kamu görevi yükünü azaltma prensibini gerçekleştirme olduğu düşünülüyorsa da, son zamanlarda ağırlaşan vergi yükünden kaçınma anlayışının olduğu hususunu da unutmamak gerekir.

V. Beş yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyon Raporu, V.Beş Yıllık Kalkınma Planı ve Yıllık Programlarında getirilen ilkeler, çıkarılan yönetmelikler ile; vakıf enflasyonunun ekonomik ve sosyal hayatta sebep olduğu rekabet eşitsizliği ve dengesizliklerin giderilmesine çalışılmıştır.

Bilhassa bu dönemde kurulan vakıfların, Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Maliye Bakanlığı tarafından teftiş ve denetime tâbi tutulması ve bu teftiş ve denetim görevinin etkinleştirilmesi hususu üzerinde önemle durulmuştur.

Yetkili merciler tarafından yürütülen teftiş ve denetim sonucu müsbet rapor alamayan vakıf kuruluşlarının vergi muafiyetinin iptali cihetine gitmek de önemli bir adım olmuştur.

ÇÖZÜM VE ÖNERİLER

1- Vakıflar, bugün gelişmiş ülkelerde dahi, kamu hizmetlerinde destek sağlamış bir müessesese olarak görülmektedir. Bu sebeple bir millî müessesese olarak vakıfların millî hususiyetlerinden saptırılmadan vakıf hukuku ve kültürüne uygun olarak teşvikinde fayda görülmektedir.

2- Vakıf, bir malın sahibi tarafından kendi rıza ve iradesi ile şahsî mülkiyetinden çıkartılarak, belirli şart ve gaye ile bir hayır hizmetine ebediyen tahsis edilmesidir. Vasiyet veya resmî senedin tanzim ve tescili ile hükmî şahsiyet kazanır ve kurulur. Özel hukuk hükümlerine tâbi bir tüzel kişilik olur.

Bu tarif ve özellikler çerçevesinde incelenen vakıfların, hayra hizmet götüren vakıflar ile şirket şeklinde faaliyet gösteren vakıflar olarak birbirinden ayırt edilmesi, aynı zamanda vakıf senedinde yer alan gayenin; meşru, muteber kanuna, ahlâka, uygun, fiilen ve hukuken yapılabilir olması gereklidir.

3- Medenî Kanunda açıkça belirtildiği gibi, mahkemeler tarafından vakıf gayesinin gerçekleştirilmesini temine tahsis edilen mal varlığının tahsis edilip edilmediğinin kontrolünden sonra vakıf tesciline karar verilmelidir.

Bir vakfın kurulması için yalnız gaye ve o gayeyi güden kişi veya kişilerin bulunması yeterli değildir. Vakfa vücut veren mal-hak veya mal varlığıdır. Kamu nakdi ile kamu hizmeti yapmak üzere vakıf kurulamaz. Bu sebeple genel, özel ve katma bütçeli idarelerin bütçelerinde yer alan ödenekler vakıflara tahsis edilemez.

4- 903 Sayılı Kanun'un kabulünden sonra vakıflar yeniden ve hızla kurulmaya ve tescil edilmeye başlanmıştır. Ancak, 903 Sayılı Kanun'un uygulanması sırasında, bazı hususların açıklığa kavuşturulmaması ve tüzükte yeterli hükümlerin bulunması sebebi ile 903 Sayılı Kanun'un ve ilgili tüzüğün bazı maddeleri ile uygulamanın yeniden düzenlenmesinde fayda görülmektedir.

903 Sayılı Kanun'un 4. maddesi ile vakıflara tanınan vergi muafiyetinin mutlak olarak verileceğine dair bir hüküm getirilmemiştir. Söz konusu kanun ile yürütme organına bazı vakıflara belli şartlara sahip olma kaydıyla, bazı vergilerden muaf olmasını sağlayarak karar verme izni ve selâhiyeti verilmiştir. Bu maddedeki hedef, mal varlığı olmayan veya her türlü kontrolden uzak ku-

ruluşlara veya plan hedeflerinden uzak yatırımlara vergi muafiyeti vermek değildir.

5- Kamu menfaatine yararlı dernek kararının alınmasında, derneğin kurulmuş olması ve geçmiş yıl faaliyetlerinin incelenmesi esası getirilmiştir. Halbuki, vakıflar için vergi muafiyeti gibi önemli bir konuda herhangi bir kanunî düzenleme getirilmemiştir. Her ne kadar tüzük ve yönetmeliklerde değişiklikler yapılmış ise de, uygulamayı pek değiştirememiştir.

6- Vergi muafiyeti kararlarını verirken belli sosyal gayelere ulaşmak hedef alınmalı, muafiyet kararları belli şartların tahakkuk etmesine bağlı olarak verilmeli, devlet vergi gelirlerinden kısmen vakıf lehine vazgeçtiğine göre, bu imtiyaz, vakfın geçerli olan gayesini gerçekleştirme süresince verilmelidir. Vakıf gayeleri Beş Yıllık Plan'da belli edilen projelere göre düşünülmeli ve bu suretle teftiş ve denetim esasları da belli olacağından, vakıf müessesesi topluma yararlı hizmet verme yönünden teşvik edilmelidir.

7- Selçuklu ve Osmanlı, eski ve tarihi eserlerden menşei vakıf olanların hepsi vakıf malıdır. Bunların büyük bir kısmı onarıma muhtaç durumdadır.

Bu eserlerin Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce

hazırlanan plan çerçevesinde onarımı için, bugünkü rakamlara göre, milyarlarca ödeneğe ihtiyaç vardır. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün özkaynak gelirleri bu ihtiyacı karşılamaya yetmeyeceğinden ve esasen tarih ve medeniyetimizin mühürleri olan bu eserlerin ayakta tutulması aslî vazife olduğundan, Devlet yardımına şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır.

8- Eski Türk Vakıf Sanat Eserlerini koruma ve kurtarma seferberliği ilân edilmelidir. Bu milli meselenin TV-Radyo ve yazılı yayın yolu ile geniş kitlelere duyurulması sağlanmalıdır.

9- Yurdumuzda Türk Sanatının ve mimarisinin temelini meydana getiren vakıf eserlerinin zaman ve mekân içinde ayrıntılı olarak incelenmesi, bunların bakım ve onarımını yapacak mimar ve ustaların yetişmesi gayesi ile Türk sanatı ve mimarisinin ilmî, nazarî ve amelî olarak çalışma konusu yapılacağı bir merkez kurulmalı ve bu ilim adamlarından faydalanılmalıdır.

10- Yurt dışında bulunan vakıf emlakı ve eski eserlerimizin korunması ile ilgili olarak her türlü teknik, politik ve hukuki konuda uzmanlaşmış kimselerden müteşekkil yetkili bir merci tarafından kültür anlaşmaları gözden geçirilerek yurt dışındaki bütün eserler ve emlakın takip edilebilmesi sağlanmalıdır.

TARTIŞMA

Başkan - Teşekkür ederim Sayın GÜZEL böyle hassas bir konuda cesur ve objektif bir tebliğle bu haftaki çalışmalara renk kattınız, dinamizm getirdiniz. Sanıyorum dinleyiciler arasında konuyu etraflıca tartışacak, katkıda bulunacaklar olabilir. Şimdi katkıda bulunacak ya da soru soracak arkadaşlara söz vereceğim. Buyurun herhangi bir soru ve katkı? Buyurun Paşam.

Em. Org. Tekin ARIBURUN - Evvela eşim ve şahsım adına teşekkür ederim. Söylediğiniz bir şey vardı bilhassa bu işin teftişi dâvâsı var. Aynı zamanda teftiş yalnız işleme bakımından değil, teftiş imkânları yaratma bakımından, sarfiyat bakımından, tamirat bakımından da geliyor. Yani vakfın büyük bir nüfuzu teşkil etmesi lâzım. Kim yapacaktır bunu. Bu, buyurduğunuz kanunda da yoktur. Kurum da hiç olmazsa kimler tarafından yapılması lâzım geldiğini belirtmek, yani hükümet mi yapacak, Vakıflar Genel Müdürlüğü mü yapacak yoksa, Vilayetler mi yapacak bu işin tesbiti bazı cezâî haller de alacaktır. Bunların da belirtilmesi lâzım gelir. Sayın ÜLKER'den rica ederim.

Ülker GÜZEL - Sorunuz ve görüşleriniz için teşekkür ederim. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Vakıfların kuruluşu ve tescil edilmesini mahkeme kararlarından sonra yetkili bir kuruluş olarak bulunması kanunda yer almaktadır. Bu durumda aynı şekilde yine kanuna göre Vakıflar Genel Müdürlüğü teftiş edebilme yetkisine sahiptir. Ancak bugüne kadar Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün teftiş kadrosunun yetersiz olması ve kısa bir dönemde kurulan vakıf sayısının çok kısa sürede artmış olması sebebiyle bu teftiş mekanizması etkili olmamıştır. Bu arada 903 sayılı kanuna göre vergi muafiyeti alan vakıflar üzerinde de zaten kanunen Maliye Bakanlığı'nın teftişi yürümektedir. Maliye Bakanlığı, Maliye müfettişleri kanalıyla bu teftiş mekanizmasını yürütmekte ve DPT'nin IV. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın son diliminde ve V. Beş Yıllık

Kalkınma Plânı'nın tüm programlarında getirmiş olduğu ilkeler neticesi Maliye Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Planlama Teşkilâtı'nın birlikte koordineli olarak yürüttüğü çalışmalar sonunda teftiş mekanizmasının daha etkin ve daha müessir bir şekilde sağlanması için çalışmaktadır. Zannediyorum Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün teftiş mekanizmasının ve kadrosunun daha güçlenmesi sonucu Vakıfları daha iyi bir şekilde teftiş edebilecek ve konuya daha yararlı ve hatta gâyelerine daha uygun tarzda çalışmaları sağlanabilecektir.

Başkan - Teşekkür ederim efendim.

Em. Org. Tekin ARIBURUN - Saraylar devlet millet malıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından teftiş edilir ve lâzım gelen hususlar o taraftan yapılabilir. Çünkü, önemini burada belirtmeye lüzum yoktur. Kanaatimce Türkiye Cumhuriyeti içindeki bugünkü ve bundan sonra gelecek olan vakıf dâvâsı bunun teftişi de bir kısmı Maliyeye, bir kısmı Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne ve İçişlerinin falan almaması gerekir. Fevkalade mühim bir davadır bu vakıflar. Bunu da Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin teftiş kurulları içine, vazifeleri içine sokmak gerekir kanaatindeyim. Arzederim.

Ülker GÜZEL - Teşekkür ederim efendim gerçekten güzel bir konuya temas ettiniz. Vakıf eserlerini bir küll olarak ele almak gerek.

Doç. Dr. Kemal ÇEVİK - Efendim arada çok ilginç bir nokta var. Tebliğ sahibi diyorlar ki, Vakıflar kurulmadan önce Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden vakıf kurmak için izin almak üzere baş vurmalıdırlar. Yanılmıyorsam. Aslında böyle bir sistem var Türk Hukukunda. Meselâ anonim şirketlerin kurulmasında Ticaret Bakanlığı'na başvurmak suretiyle izin isteriz. Tabii teşebbüs kurma hürriyeti var. Türkiye'de aynı zamanda vakıf kurma hürriyeti de var. Bakanlık sadece bu başvurunun kanuna uygun olup olmadığını tetkik yetkisine sahip. Zannediyorum Vakıflar Genel Müdürlüğü de bu müracaatın kanuna uygun olup olmadığını tetkik edebilir. Kanuna uygunsuz izin verecektir değilse şu, şu, şu hususları düzelt diyecektir. Yanılmıyorsam anladığım bu. Teşekkür ederim.

Ülker GÜZEL - Efendim prosedür aslında şu şekilde yürüyor. Önce vakıf, gayesini belirten senedi hazırladıktan sonra mahkemeye müracaat eder. Mahkemeden kuruluş iznini aldıktan sonra Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne müracaat edip *"Ben gerekli izni aldım kuruluyorum, sizin tetkikinize sunuldu"* şeklinde bir müracaat. Vakıflar Genel Müdürlüğüne bu müracaat aslında bir şekilden öteye gitmiyor. Benim buradaki teklifim aslında mahkemeye gitmeden önce ekonomide yaratılmış bulunan ekonomik ve sosyal dengesizlikleri giderebilmek için her önüne gelen bir senet hazırlayıp *"Ben vakıf kuruyorum"* şeklinde mahkemeden gerekli izni alıp Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne tescil yaptırmasın düşüncesiyle hareket ettim. Belki efendim bu bir vakıf kültürü vakıf hukuku açısından ters gibi görünüyor ise de şu anda vakıf kültürümüze sahip çıkabilmek açısından önce Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden bir ön izin alınır sonra gerekli ilave yapılır, prosedürü takip edilmesi şeklinde bir düşünceydi.

İsmail AKYOL - Efendim sayın konuşmacı envanter ve vakıf sektöründen söz ettiler. Bu envanterin yalnız vakıfların sayısı mı ilgili yoksa vakıflara tahsis edilen menkul ve gayri menkulleri tâdâdıyla mı ilgili. Bu konuda açıklama istirham edeceğim. Bu konuda on sene evvel fiilen fisebilillah çalışmış biri olarak bunun neticesini öğrenmek istedim.

Ülker GÜZEL - Efendim aslında Osmanlı İmparatorluğu'ndan kalmış olan bütün vakıf eserlerinin bugüne kadar intikal etmiş olanlarının mal varlığıyla birlikte envanterinin yapılmış olması en ideal düşüncedir. Vakıflar Genel Müdürlüğü bugün bunun tamamlanması için uğraşmaktadır. Oldukça fazladır. Bunu tam mânâsıyla yerine getirmek hem maddî hem de kadro olarak çok büyük teşkilatlanmayı gerektirmektedir.

Başkan - Teşekkür ederim Sayın Güzel.